

11. 12. 2002

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krátkodobý trest odnětí svobody a jeho výkon

Je zřejmé, že trest odnětí svobody představuje z hlediska svých následků nejzávažnější společenskou sankci a nejen u nás, ale i v moderních vězeňských systémech ve světě představují otázky spjaté s ním a s jeho výkonem závažný společenský problém.

Je zřejmé, že trest odnětí svobody představuje z hlediska svých následků nejzávažnější společenskou sankci a nejen u nás, ale i v moderních vězeňských systémech ve světě představují otázky spjaté s ním a s jeho výkonem závažný společenský problém.

V celosvětovém měřítku lze zaznamenat úsilí o širší využívání trestů nespojených s odnětím svobody a postupné nahrazování trestů odnětí svobody tresty alternativními, jejichž výkon je spojen s nižšími náklady a hlavně nejsou překážkou pro opětovné začlenění odsouzeného do společnosti. Současná tendence na tomto poli napovídá, že soudy by měly přistupovat k uplatnění trestu odnětí svobody až v tom nejkrajnějším případě, kdy je jasné, že jiný trest by u konkrétního pachatele nevedl k naplnění účelu trestu, tak jak je vymezen v § 23 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon. V tomto ustanovení zákonodárce stanovil, že účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v páchání další trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na další členy společnosti.

Základní pravidla zakotvující režim výkonu trestu odnětí svobody nalezneme jednak v zákoně č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, dále v zákoně č. [141/1961](#) Sb., trestní řád a též například v zákoně č. [169/1999](#) Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a zákoně č. [555/1992](#) Sb., o vězeňské a justiční stráži ČR.

Krátkodobé tresty odnětí svobody mají určitá svá specifika a přinášejí zvláštní problémy. Přesná délka tzv. krátkodobého trestu odnětí svobody ještě nebyla teorií přesně stanovena. Jako o krátkodobém trestu odnětí svobody se někdy mluví o trestu do tří měsíců, někdy do šesti měsíců, v některých případech dokonce do jednoho roku odnětí svobody.

V obecné rovině lze vymezit některé základní nevýhody, které krátkodobé tresty odnětí svobody přinášejí. Závažným nedostatkem u těchto trestů je skutečnost, že neposkytují dostatek času k převýchově pachatele, dále jsou jejich odstrašující účinky minimální a pro potencionální pachatele proto mohou znamenat přijatelné riziko při páchání trestných činů. Krátkodobé tresty odnětí svobody jsou také často označovány jako diskriminační, protože jsou nejčastěji ukládány osobám, kterým nemohl být uložen peněžitý trest vzhledem k jeho vysoce pravděpodobné nedobytnosti. Krátkodobé tresty odnětí svobody jsou nevýhodné i z hlediska ekonomického. Náklady na výkon těchto trestů jsou značné a neúměrně zatěžují vězeňský systém, poněvadž vážou většinu kapacity vězeňských zařízení.

Problematikou krátkodobých trestů odnětí svobody se zabývá mimo jiné i rezoluce Rady Evropy č. (73) 17 z 13. dubna 1973, která konstatuje, že ve věznicích je velké množství osob vykonávajících trest odnětí svobody do šesti měsíců, přičemž tento trest má omezené výchovné účinky na pachatele, vede k přeplnění kapacity vězeňských zařízení, vyvolává nežádoucí sociální segregaci a stigmatizaci odsouzených. Členským státům Rady Evropy, mezi něž Česká republika patří, se doporučuje rozšířit škálu prostředků k omezení, případně nahrazení těchto trestů jinými, alternativními postupy.

I když v současné době osoby odsouzené k nepodmíněnému trestu odnětí svobody do jednoho roku stále v České republice vážou značnou část vězeňské kapacity, lze s potěšením konstatovat, že ukládání krátkodobých nepodmíněných trestů má klesající tendenci. Sankční politika uplatňovaná českými soudy tedy viditelně projevuje snahu držet krok s převládajícími trendy v trestní justici v demokratických zemích Evropy.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)